

Länsstyrelsen Västra Götalands län
Enheten för skydd och säkerhet
Lisa Nordahl
403 40 Göteborg

lisa.nordahl@lansstyrelsen.se

Stockholm 29 april 2014

Skrivelse om Vänerns reglering

Bakgrund

Vänern med dess skärgårdar är ett område med mycket höga naturvärden. Detta manifesteras av att stora delar är utpekade som områden av riksintresse för friluftsliv, liksom att vissa specifika delar har pekats ut som riksintressen för naturvård. Djurö skärgård är nationalpark. Vänerns skärgårdar är till stora delar Natura 2000-områden, och omfattas på det sättet av specifika bestämmelser i EU:s fågel- respektive art- och habitatdirektiv. Två stora områden är utpekade som våtmarker av internationell betydelse, s.k. Ramsarområden. Vänern och dess tillflöden och utflöde via Göta älv omfattas givetvis även av EU:s ramdirektiv för vatten.

Länsstyrelserna i Värmland och Västra Götaland har beviljats medel för ett femårigt Lifeprojekt (Life Vänern) med en totalbudget på 21 milj kr, för skötsel och restaurering av livsmiljöer. Vänerns stränder, skär och öar håller nämligen på att växa igen. Detta förstör livsmiljöerna för fåglar och andra arter i området som är beroende av öppna och hävdade miljöer. Problemet är utbrett och nu kan viktiga delar åtgärdas i och med detta Lifeprojekt. Vidare bör nämnas att i Vattenvårdsplan för Vänern, som antogs 2006, framhålls att Vänerns vattennivå behöver variera mer inom gällande vattendom eftersom vatten och is kan hjälpa till att hålla ständerna öppna.

Mot denna bakgrund bör naturvärdena i Vänern och dess stränder betraktas som varandes av nationellt intresse.

Utan att föregås av en miljökonsekvensbeskrivning träffade Vattenfall och Länsstyrelsen i Västra Götaland år 2008 en överenskommelse om en förändrad (tillfällig) reglering av Vänern, enligt Sårbarhetsutredningens (SOU 2007:60) förslag. Överenskommelsen hade en löptid på 3 år men förnyas nu årligen. I samband med överenskommelsen tillsköt staten medel för ytterligare studier av strandvegetation, vattenbiologi och kartering. Den förändrade regleringen har inneburit en kraftigt ökad igenväxning.

På beställning av Länsstyrelsen i Värmland tog konsultbolaget Calluna år 2013 fram en omfattande rapport avseende regleringens konsekvenser för natur och rekreationsmiljön. Rapporten utmynnade i ett förslag till naturanpassade regleringsnivåer. Vidare har en naturanpassad tappningsstrategi tagits fram av SMHI. Den har modellerats och testkörts för varierande nederbörd. Denna naturanpassade tappningsstrategi ger vattenståndsvariationer som väl överensstämmer med de önskvärda nivåerna i Callunas rapport, och den medför endast en mycket liten ökning av översvämningsnivåerna. SMHI bedömer alltså att en sådan reglering är möjlig – och har lika goda möjligheter som dagens reglering att klara av sådana flöden som uppkom under översvämningarna 2000/01. En sådan naturanpassad reglering skulle motverka den kontinuerliga och tilltagande igenväxning av Vänerns stränder och fågelskär som nu sker.

Riksföreningens generella hållning rörande Vänerns reglering

Väneren bör omfattas av en regleringsstrategi som tar stor hänsyn till de ovan beskrivna värdena, och som samtidigt väger in den framtida ökade risken för översvämningar pga. förändrat klimat (bl.a. förväntade större nederbördsmängder i västra Götaland och Svealand).

Det är verifierat att Vänerns nuvarande reglering har mycket negativa konsekvenser för natur och rekreationsmiljöerna. Överenskommelsen från 2008 mellan Vattenfall och Länsstyrelsen i Västra Götaland förstärker och påskyndar förändringen och utarmningen av strandmiljöerna.

Förslagen från Calluna och SMHI som refereras ovan har visat sig innebära en reglering som är betydligt bättre för livsmiljöerna i och runt Väneren, inklusive för det växt- och djurliv som lever där, jämfört med dagens reglering. Dessutom skulle flödet i Göta älv sannolikt bli mer naturligt med högre flöden på sommaren och lägre på vintern, vilket skulle gynna den biologiska mångfalden också i vattnet.

Riksföreningen stöder intentionen att så snart som det är möjligt åstadkomma en sådan ny, naturanpassad reglering av Väneren.

För Naturskyddsföreningen

Stockholm dag som ovan

Mikael Karlsson
Ordförande

Jan Terstad
chef Skogs- och naturvårdsavdelningen